

(1) ספר בראשית פרק ו

(ט) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ:

(2) רש"י על בראשית פרק ו פסוק ט

בדורותיו - יש מרבותינו דורשים אותו לשבח כ"ש שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר ויש שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום:

(3) את הא-להים התהלך נח - ובאברהם הוא אומר (לקמן כד) אשר התהלכתי לפניו נח היה צריך סעד לתומכו אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו:

(4) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קח.

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו אמר רבי יוחנן בדורותיו ולא בדורות אחרים וריש לקיש אמר בדורותיו כל שכן בדורות אחרים אמר רבי חנינא משל דרבי יוחנן למה הדבר דומה לחבית של יין שהיתה מונחת במרתף של חומץ במקומה ריחה נודף שלא במקומה אין ריחה נודף אמר רבי אושעיא משל דריש לקיש למה הדבר דומה לצלוחית של פליטון שהיתה מונחת במקום הטנופת במקומה ריחה נודף וכל שכן במקום הבוסם

(5) מזרחי על בראשית פרק ו פסוק ט

ואף על פי ששניהם מודים שלא היה צדיק גמור אלא לפי דורו, דאם לא כן מאי "כל שכן" דקאמר, מכל מקום בפירוש "בדורותיו" קא מפלגי, מר סבר "בדורותיו" לשבוהיה הוא דאתא, לומר אף בדורותיו שהיו רשעים והיה לו ללמוד ממעשיהם, היה צדיק, וכל שכן כו'. ומר סבר, לגנותו הוא דאתא לומר דוקא בדורותיו היה צדיק, אבל אלו היה בדור צדיקים כו'.

(6) אבל כולי עלמא מודו שאלו היה בדור צדיקים והיתה צדקתו כמו שהיתה בדורותיו, לא היה נחשב לכלום, וכולי עלמא מודו שאלו היה בדור צדיקים היה יותר צדיק, שאינו דומה מי שגדל בתוך צדיקים למי שגדל בתוך רשעים. . . ולפי זה, דרשא ד"את האלהים" ש"היה צריך סעד לתמכו", דמשמע שלא היה חזק באמונתו, ודרשא ד"מפני מי המבול" שהיה מקטני אמנה, אתו אליבא דכולי עלמא.

(7) ספר בראשית פרק ז

(י) וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתְּבֵה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל:

(8) רש"י על בראשית פרק ז פסוק ז

מפני מי המבול - אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים:

(9) מזרחי על בראשית פרק ו פסוק ט

אי נמי, מאן דאמר "לשבח" סובר שצדקתו היתה חשובה גם כן בדורות של צדיקים, אלא שאם היה בדורות הצדיקים היתה יותר גדולה, דיש צדיק יותר גדול מצדיק. ומאן דאמר "לגנאי" סובר שצדקתו זאת אלו היתה בדורו של אברהם לא היתה נחשבת לכלום. ולפי זה דרשא ד"מפני מי המבול" ודרשא ד"את האלהים" אינן אלא אליביה.

(10) והא דדריש "בדורותיו" חד מינייהו לשבח וחד מינייהו לגנאי, אף על פי שאין לו הכרע אם לגנאי או לשבח, הוא משום דחד מינייהו סובר ד"בדורותיו" א"היה" דסמיך ליה קאי, שמורה על הזמן, לומר שזה המעשה היה בזמן דורותיו שהיו רשעים וזהו לשבח בלי ספק, כאלו אמר, וכל שכן אלו היו בדור צדיקים. וחד מינייהו סבר ד"בדורותיו" א"צדיק" דלעיל מינה קאי, כאלו אמר, צדיק בדורותיו, שפירש "צדיק" לפי דורו, וזהו לגנאי בלי ספק.

(11) מהרש"א חידושי אגדות סנהדרין דף קח.

כתב בדורותיו לשון רבים למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לרמז על דורות אחרים ולא ניחא להו למימר כי דורות רבים היו שעברו מעת שהשחיתו כמ"ש הרמב"ן דאין זה דורותיו דאין לנח דור אלא אחד ועוד דתקשי להו ממתושלה הצדיק כמ"ש הרמב"ן ע"ש וק"ל:

12) רמב"ן על בראשית פרק ו פסוק ט
ואמר "בדורותיו", כי דורות רבים עברו מעת שהשחיתו, ואין צדיק בארץ בלתי

13) ספורנו עה"ת ספר בראשית פרק ו פסוק ט
בדורותיו. כפי דורותיו והם היו קצת דורו של מתושלח ושל למך ושל ויהדות שהולידו בני דורו בת"ר שנה:

14) ספר גור אריה על בראשית פרק ו פסוק ט
יש מרבתינו ז"ל כו'. אף על גב שאין הכרעה במלת "בדורותיו", שהרי יש לפרש שניהם, ואין לאחד יותר הכרעה, שיש לפרש לשבחה כמו לגנאי. ואין לומר דבהא פליגי כי למאן דאמר 'לשבח' בשביל שהיה צדיק גדול אין לפרש לגנאי, ולמאן דאמר 'לגנאי' הוי איפכא, דזה אינו, דעל כרחך למאן דאמר 'לשבח' סבירא ליה נמי אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, שלא היה צדיק כמו אברהם, שהרי לקמן אמרינן (רש"י ז, ז) שהיה נח מקטני אמנה. וכן למאן דאמר 'לגנאי' פשיטא דסובר גם כן אילו היה בדור של צדיקים היה צדיק יותר, שהסברא נותן כן, שכן פרש"י לקמן (ר' כה, כ) אצל "אחות לבן מפקד ארם וגומר".

15) אלא בזה פליגי - מפני שהכתוב בא ללמד במלת "בדורותיו" למה עשה הקב"ה נס עם נח והצילו מן המבול, וסבור מאן דאמר 'לגנאי' שהצלתו הוא מפני שבדורו היה צדיק, וכיון שלא היה צדיק יותר בדורו היה נקרא 'צדיק', והקב"ה עושה לו נס אף על גב שאילו היה בדור צדיקים לא היה צדקתו נחשב לכלום. וראיה שהקב"ה עושה הנס אחר שאין צדיק יותר ממנו - שכן פירש רש"י אצל לוט בפסוק "פן תדבקני הרעה" (להלן יט, יט) עיין שם, ולפיכך היה ניצול. ולאידך לישנא דאמר 'לשבח' - היה ניצול מפני שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ולפיכך היה הקדוש ברוך הוא מחשיב מעט צדקותיו לרב, והיה מצילו.

16) . . והשתא לא יקשה מה שפירש למעלה 'הואיל והזכירו ספר בשבחו' משמע שבא הכתוב לספר שבחו, דלא פליגי אלא במלת "בדורותיו", ולא פליגי ב"איש צדיק", דודאי הכל מודים שנכתב זה בשביל שבחו, רק מלת "בדורותיו" למה נכתב, אי לשבח אי לגנאי:

17) ואילו היה בדורו של אברהם וכו'. מה שאמר 'בדורו של אברהם' ואילו למעלה אמר 'בדורו של צדיקים', דודאי לענין שיהיה צדיק יותר - אפילו בכל דור של צדיקים - היה צדיק יותר, שהרי לא היה בין רשעים ללמוד ממעשיהם, אבל שלא יהיה צדקתו 'נחשב לכלום' - דווקא בדורו של אברהם, שהיה צדיק גדול, אז לא היה נחשב. אבל בצדיקים דעלמא היה נחשב, שהרי על כל פנים גם כן צדיק דעלמא היה.

18) רב ש ר הירש על בראשית פרק ו פסוק ט
בדורותיו. שני פירושים נאמרו כאן: הוא היה צדיק תמים ביחס לדורו; או: אפילו בדורו היה צדיק תמים. דומה, ששני הפירושים נכונים. מאבק מעין זה שהוטל על נח, בודאי פוגם בשלמות הנפשית; אך מאידך: גם אם נפגמה מידת היושר והמוסריות, הרי היא שקולה בעיני ה' כנגד שלמות נפשית, הנרכשת בדור מעולה. ויש משמעות לכך, שהוא אומר "בדורותיו" אצל "תמים" ולא אצל "צדיק". הרבה יותר קשה לשמור על צדק ויושר - בדור של אנשי חמס - מלשמור על תמימות מוסרית - בדור של משחיתי דרך.

19) לתורה ולמועדים לרב שי זוין, דף י"ד
מתוך שבדורשים לשבחה הזכיר רש"י "דור צדיקים" סתם, ובדורשים לגנאי הזכיר (שלא כבמקורות אחרים) "דורו של אברהם", יש מקום לומר שאין כאן מחלוקת. . .
יש כאן גם לשבחה וגם לגנאי אילו היה "בדור צדיקים" שכולם צדיקים ואינם זקוקים להשפעת אחרים, כל שכן שהיה צדיק יותר. אבל אילו היה בדורו של אברהם, שמלבד אברהם היו כולם מכעיסים ובאים, לא היה נחשב לכלום, שהוא לא היה מגן עליהם, ואברהם גיירם והחזירם למוטב.